Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Lausuntomuistio
15.02.2022

Jenni Tapio/Maija Lönnqvist
Asiantuntijalausunto, E-kirje: Avaruuspolitiikka (E 131/2021 vp)

Johdonmukainen ja yhteinen eurooppalainen avaruuspolitiikka tukee avaruusalan eri toimijoiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä alan eurooppalaisen kilpailukyvyn vahvistamiseksi globaalissa toimintaympäristössä. EU:n ja Euroopan avaruusjärjestön vahva yhteistyö yhdessä jäsenmaiden kanssa luo pohjan tulevaisuuden eurooppalaiselle avaruuspolitiikalle ja sen globaalille vaikuttavuudelle. Organisaatioiden onkin tärkeää aktiivisesti ja rakentavasti kehittää yhteistyötään siten, että Eurooppa voidaan nähdä ulospäin yhtenäisenä toimijana. Avaruusohjelman että muiden toimenpiteiden on tärkeää edistää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten edellytyksiä osallistua kasvavaan kilpailuun, mikä on tärkeää avaruussektorin kilpailukyvyn kehittymiselle pienillä avaruusmarkkinoilla kuten Suomessa.

Eurooppalaisen avaruuspolitiikan tulisi edistää eri alojen kestävää kasvua avaruusteknologian, -datan ja -palvelujen avulla. Avaruustoiminnalla on merkittävä vaikutus erityisesti vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Erityisesti avaruusdatan hyödyntämistä päästöjen ja ympäristön muutosten seurannassa on syytä edelleen lisätä ja kehittää sekä varmistaa datan käytettävyys ja saatavuus. Avaruusdatan ja palvelujen hyödyntämistä ja merkitystä voidaan edistää erityisesti kehittämällä EU:n avaruusohjelmaa ja eurooppalaista avaruuspolitiikkaa käyttäjien tarpeiden mukaisesti. Olennaista on kehittää myös ratkaisuja, jotka edistävät avaruussektorin omaa ympäristöystävällisyyttä ja varmistavat järjestelmien kyberturvallisuuden.

Arktisten alueiden erityistarpeet sekä avaruusjärjestelmien palvelutuotannon laadun ja saatavuuden varmistaminen pohjoisilla alueilla tulisi ottaa huomioon. Avaruusratkaisuilla voidaan vastata useisiin arktisen alueen tarpeisiin esimerkiksi ilmastonmuutoksen, avaruussään, turvallisuuden ja tietoliikenneyhteyksien näkökulmasta.

Avaruusliikenteen hallintaa koskeva EU:n strategia ja turvallisen satelliittilaajakaistan lainsäädäntöaloite on 2.2.2022 päivätyssä komission julkaisusuunnitelmassa merkitty annettavaksi 15.2.2022. Komission työohjelmassa nämä on on merkitty vuoden 2022 toiselle neljännekselle.

EU:n epävirallinen kilpailukykyministerikokous (avaruus) järjestetään Ranskan Toulousessa 16.2.2022. Sen yhteydessä järjestetään myös Euroopan avaruusjärjestö ESA:n epävirallinen ministerikokous. Suomea edustaa elinkeinoministeri Mika Lintilä. Kokouksessa käydään alustava politiikkatason keskustelu komission edellä mainitusta aloitteista sekä EU:n ja ESA:n yhteistyöstä näissä teemoissa.

Avaruuden kestävä käyttö ja avaruusliikenteen hallinnan kehittäminen on erittäin tärkeää. Tähän tähtääviä toimenpiteitä tarvitaan sekä poliittisella, lainsäädännön että teknisellä tasolla. Avaruus-liikenteen hallinta edellyttää teknisiä kyvykkyyksiä, joita tulisi kehittää ja ylläpitää jäsenvaltioiden, EU:n ja ESA:n yhteistyössä. Kuten strategisen kompassin osalta Suomen kannoissa on todettu, Suomi pitää tärkeänä, että EU:ssa tunnistetaan ne suorituskyvyt, joiden kehittämiseen tulee erityisesti panostaa EU:n ja sen jäsenmaiden itsenäisen toimintakyvyn varmistamiseksi. Suomelle erityisen tärkeää on laajojen ja suuria resursseja vaativien kokonaisuuksien, kuten avaruussuoritus-kykyjen, kehittäminen EU-yhteistyössä. Tällaisia ovat nykyisten avaruusjärjestelmien lisäksi erityisesti satelliittilaajakaista ja avaruuden tilannekuvan kyvykkyydet.

Osoittaakseen Euroopan johtavaa asemaa kansainvälisesti EU:n tulee yhteistyössä jäsenmaiden ja ESA:n kanssa aktiivisesti edistää yhteisten sääntöjen laatimista, kehittämistä ja noudattamista kansainvälisessä monenvälisessä yhteistyössä. On tärkeää, että EU, ESA ja niiden jäsenmaat yhdessä edistävät yhteisten eurooppalaista tavoitteiden määrittelyä.